

Pilot in bibliotheken om muziek te promoten “Leidse bieb heeft achterstand omgezet in voorsprong”

Muziek lenen bij de bieb, wie doet dat nu nog? Tegenwoordig kun je op internet veel downloaden, gratis of bijna voor niets. Daarbij vinden veel mensen het aanbod van bibliotheken niet erg interessant. Ze lenen dan ook weinig. Een unieke pilot met een muzieklounge moet hier verandering in brengen.

Door Hieke van Hoogdalem

Het doel van de pilot is bibliotheken te helpen een beter uitleenbeleid op te zetten. Een ander doel is dat klanten hun muzieksmaak verbreden. ProBiblio, een overkoepelende organisatie die bibliotheken in Noord- en Zuid-Holland ondersteunt, bundelde hiervoor haar krachten met de Centrale Discotheek Rotterdam (CDR). Enkele bibliotheken hebben van oktober 2009 tot en met mei 2010 de tijd om te bekijken of dit nieuwe beleid naar wens is en of het hun klanten helpt.

Muzieklounge

Het Leidse BplusC, bibliotheek en centrum voor kunst en cultuur, is één van de bibliotheken die via de pilot een nieuwe manier van muziek lenen op een actieve manier bekend willen maken. Ellie van der Meer, adviseur brede bibliotheken bij ProBiblio, is de initiatiefnemer van de pilot. Behalve in Leiden doen ook de bibliotheken in Heiloo, Kennemerland, Haarlem,

Voorschoten Huizen, Laren, Blaricum en Den Helder mee.

Mijke de Ru, beleidsmedewerker bij BplusC in Leiden, demonstreert de muzieklounge met op de achtergrond de muziekzuil (Foto: Hieke van Hoogdalem).

BplusC heeft een muzieklounge met bijbehorende muziekzuil. De lounge bestaat uit vier stoelen met een zachte, gladde bekleding die in een soort stervorm staan opgesteld. Ze zitten aan elkaar vast. Iedere stoel is voorzien van een iPod en een koptelefoon.

In een gleuf in de stoelleuning zitten folders met de tijdlijn van het thema van dat moment. Die tijdlijn geeft de luisteraar een beeld van de belangrijkste muziekontwikkelingen in de betreffende periode.

Elke paar weken biedt de bibliotheek een nieuw thema aan. Nu is dat Blue Note (jazz), eerder kwamen Haydn en opera aan bod. In de nabije toekomst volgen nog Berlijn, Afrika en verschillende popgenres. Alles komt aan bod, van klassiek tot house tot Frans Bauer.

De iPods krijgen per thema twaalf albums met bekende en minder bekende muziek over dat thema. Sarina Vroegindewey van de CDR: “Elk thema heeft spannende en minder spannende muziek en bekende en minder bekende. Via de bekende muziek proberen we mensen dan ook te interesseren voor het minder bekende”. De thema’s zijn samengesteld op basis van ideeën van bibliotheekmedewerkers.

Wie na het luisteren enthousiast is geworden en wat wil lenen, kan op meerdere plekken terecht. Naast de lounge staat de cd-collectie van de Leidse bieb. Eén bak is speciaal ingericht met cd’s en dvd’s over het thema. Dat geldt ook voor een tafel met boeken en bladmuziek. Heeft de bibliotheek niet wat de luisteraar zoekt, dan is er nog de muziekzuil. Dat is een computer met koptelefoon, waarmee je rechtstreeks in verbinding

staat met de CDR-site www.muzyiekweb.nl. Je kunt daar alles vinden, niet alleen de muziek die met de aangeboden thema's verband houdt.

Heb je eenmaal een zoekresultaat, dan biedt dat de mogelijkheid door te klikken op de componist, uitvoerende, periode of het genre. Met de koptelefoon kan je korte fragmenten beluisteren. Ook dat kan helpen de muzieksmaak van de bibliotheekklant te verbreden.

Prominenter op bibliotheekkaart

De afgelopen jaren is de muziekmarkt door internet en de mogelijkheid tot downloaden ingrijpend veranderd. Hierdoor zijn er nog maar enkele bibliotheken die op een actieve manier muziek aanbieden. "Een aantal bibliotheken worstelt met een weinig aansprekend aanbod", vertelt Van der Meer. "Veel bibliotheken volstaan door op hun site te verwijzen naar de CDR of DigiLeen (een CDR-initiatief, waarmee mensen een deel van de muziekcollectie gratis zeven dagen digitaal kunnen lenen – red.), maar dat blijkt niet effectief genoeg." Bibliotheken zoeken naar een nieuwe manier van muziek aanbieden, want ze merken dat de klant geen of een afnemend muziekaanbod ziet. En daarom is deze pilot opgezet. Muziek moet op deze manier ook "prominenter op de bibliotheekkaart" komen.

Wat de boer niet kent...

Bibliotheken in Nederland werken al samen met de CDR. Via www.muzyiekweb.nl kan men gemakkelijk op verschillende manieren muziek vinden. Bijvoorbeeld door te zoeken op componist, een uitvoerende of een periode. Is het dan niet genoeg om bibliotheekklanten met flyers, tv-schermen en e-mail daarop attent te maken?

Nee, vindt Mijke de Ru, die bij BplusC als beleidsmedewerker aan de pilot meewerkt. "Als je mensen geen andere muziek laat horen dan ze kennen, blijven ze bij het bekende genre en verbreden ze hun smaak niet. Ze leren niets nieuws kennen." De muzieklounge kan daar volgens haar verandering in brengen. Het effect is al gebleken: "Ik liet aan een collega, die alleen naar popmuziek van Enya luistert, Monteverdi horen. Ze kende deze componist (1567-1643 – red.) niet, maar vond het wel heel mooi en was blij dat ze kennis gemaakt had met zijn muziek."

Maar niet alleen daarom is de benadering met de muzieklounge beter dan verwijzen naar de CDR. De Leidse bibliotheek biedt ook allerlei extra's aan, zoals lezingen, open podia en optredens van muziekschoolensembles. De Ru: "Dat heb je allemaal niet als je alleen maar naar de CDR verwijst. We bieden muziek nu echt actief aan."

Wat is succes?

ProBiblio geeft de meubelen nu in bruikleen. Als de pilot succesvol is, wil de Leidse bibliotheek de muzieklounge met –zuil kopen. Maar hoe weet je wat 'succesvol' is? Zijn er vooraf streefcijfers voor de uitleen bekend gemaakt? De bibliotheek in Leiden heeft al veel mensen geturfd die in de stoelen zitten te luisteren. "Maar of wij en de CDR nu meer uitlenen dan gemiddeld in deze maanden, weten we nog niet. Die cijfers zijn nog niet bekend, want de lounge staat er pas sinds begin oktober en de zuil pas sinds 30 november", aldus Mijke de Ru.

"Bovendien weet je niet wat je kunt verwachten, en daardoor ook niet wat een streefcijfer voor succes zou kunnen zijn. We zullen dus de evaluatie moeten afwachten." Wat wel zal helpen volgens haar is, naast het bekijken van die uitleencijfers, de enquête die de BplusC onder bezoekers gaat houden. "Maar het allerbelangrijkste vind ik dat mensen rustig naar muziek kunnen luisteren. En gezien de aantallen zijn we daar al in geslaagd."

Landelijke interesse

Sarina Vroegindewij van de CDR vertelt dat de bibliotheken verschillende doelen hebben met de pilot. Voor de één is het experiment succesvol als de lounge leidt tot sfeerverhoging of meer aandacht voor muziek, voor de ander zijn hogere uitleencijfers belangrijk. "En die uitleencijfers zijn dan ook meteen het enige harde, meetbare bewijs voor succes", aldus Vroegindewij. "Je kan verder natuurlijk nog wel enquêtes onder klanten en personeel evalueren." Hoewel de CDR op elk gewenst moment per

bibliotheek, per klant en per muzieksoort kan zien wat er is uitgeleend, kan ook Vroegindewij nog geen resultaten geven.

Maar resultaat of niet: de betrokken partijen zijn al tevreden over de pilot. ProBiblio heeft al veertig geïnteresseerde bibliotheken gesproken. Die in Groningen en Vlaardingen hebben de muzieklounge met –zuil al aangevraagd. “Maar we kunnen hen pas na de pilot helpen”, aldus Ellie van der Meer van ProBiblio. “We willen eerst uitvinden welke onderdelen van de lounge onmisbaar zijn. Misschien zijn de stoelen niet per se nodig. We zoeken uit wat de optimale luistervorm is en wat dat kost.”

Luisteren naar luisteraar

De Leidse bibliotheek wil goed luisteren naar de luisteraar. Mijke de Ru: “Als we uit die enquête en uitleencijfers weten wat mensen graag willen horen, kunnen we ons aanschafbeleid erop aanpassen. Voor de klanten is bij ons lenen goedkoper dan via de CDR.” De CDR heeft gedurende de pilot de uitleenprijzen gehalveerd: een enkele cd huren kost nu twee euro en een dubbel-cd drie.

Herbert van Voorburg, lid van BplusC in Leiden, vermoedt dat het nieuwe systeem een succes wordt. Vroeger moest je een kenner zijn om te kunnen lenen, zegt hij. Zonder componistennaam of titel van een muziekstuk kwam je niet ver. En je kon geen cd's beluisteren. “Nu hoef je alleen maar te gaan zitten luisteren en daarna in de bibliotheek te zoeken naar de naam of titel die je de iPod zag. Alleen al wat dat betreft heeft de bieb een enorme vooruitgang geboekt. Een achterstand is omgezet in een voorsprong. Ik denk wel dat mensen hun muzieksmaak zullen verbreden door die laagdrempeligheid.”

Ramses Shaffy

De pilot draait pas twee weken op volle toeren, en Mijke de Ru zit al vol ideeën. “De thema's die de centrale discotheek aanlevert, zouden drie maanden duren. Dat vind ik te lang. Eén maand is beter, want dan krijg je binnen de pilotperiode meer thema's en kun je zo veel mogelijk mensen hun smaak laten verbreden. Er zit dan altijd wel wat voor hen bij. Ook zou ik iets met de actualiteit doen. Bijvoorbeeld bij het overlijden van Ramses Shaffy zetten we, met de CDR, al zijn muziek op de iPods.”

Ellie van der Meer gaat ervan uit dat alle pilotbibliotheken de apparatuur na mei aanschaffen. De rol van de CDR en ProBiblio is dan nog niet uitgespeeld. ProBiblio helpt de bibliotheken met evalueren. “Waar ligt het succes of falen van de pilot aan? Het is onze rol als ondersteunende instantie om te helpen daar zicht op te krijgen. Licht het aan de PR, de website van de bibliotheek, de extra activiteiten of iets anders?” ProBiblio en de pilotbibliotheken helpen elkaar de pilotresultaten te doorgronden en leren zo van elkaar. Uitleencijfers zijn daarbij volgens Van der Meer niet zaligmakend, maar zullen zeker helpen bij de analyse. Na de pilot blijft ProBiblio ondersteunen, de CDR blijft samen met de bibliotheken thema's ontwikkelen.